

Jaarverslag
TKI Energie en
Industrie
voor het jaar 2016

april 2017

Inhoud

1. Directieverslag	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Organisatie	3
1.3 Inhoudelijke voortgang in 2016	4
2. Jaarrekening	7
2.1 Balans per 31 december 2016 (na resultaatbestemming)	7
2.2 Staat van baten en lasten over 2016	8
2.3 Algemene toelichting	9
2.3.1 Algemeen	9
2.3.2 Stelselwijzigingen en schattingswijzigingen	9
2.3.3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva	9
2.3.4 Grondslagen voor bepaling van het resultaat	10
2.4 Toelichting op de balans	11
2.4.1 Financiële vaste activa	11
2.4.2 Vlottende activa	11
2.4.3 Eigen vermogen	12
2.4.4 Langlopende schulden	12
2.4.5 Kortlopende schulden	12
2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten	14
2.5.1 Baten	14
2.5.2 Lasten	14
3. Overige gegevens	16

1. Directieverslag

1.1 Inleiding

Met de oprichting van het TKI Energie en Industrie is vorm gegeven aan de wens de programmerende rol voor de topsector energie onafhankelijk en transparant te positioneren. Tot eind 2015 werden de bovengenoemde taken uitgevoerd door het TKI-ISPT. Het TKI-ISPT is vanaf 2016 verdergegaan als de Stichting ISPT en richt zich meer op de uitvoering van het programma.

TKI Energie en Industrie levert samen met de andere TKI's binnen de Topsector Energie een bijdrage aan het organiseren van het tot stand komen en onderhouden van een gedeelde strategische visie van de Topsector Energie op de energietransitie en het vergroten van het verdienvermogen van het bedrijfsleven en de Nederlandse economie. Het TKI Energie en Industrie richt zich hierbij op het thema van de verduurzaming van het industriële energie systeem.

Naast deze programmatische taak heeft het TKI Energie en Industrie ook als taak het adviseren over de toekenning van de TKI-toeslag gelden.

1.2 Organisatie

De TKI Energie en Industrie is eind december 2015 opgericht. De directeur is dhr. P. T. Alderliesten. De raad van Toezicht van de Stichting TKI Energie en Industrie bestaat uit de volgend personen:

- Colette Alma Algemeen Directeur VNCI
- Ton Hoff, voorzitter commissie MJA/MEE
- Ernst Worrell Professor "Energy, Resources & Technological Change" Universiteit Utrecht

Het TKI wordt geadviseerd door de Strategische Programma Adviesraad (SPAR) waarin eindgebruikers, technologieleveranciers, energieleveranciers en potentiële ESCO's zijn vertegenwoordigd.

Naam	bedrijf
Leden	
Remko Boom	WUR
Kees Biesheuvel	DOW
Marcel Galjee	AN Energy
Gert Jan de Geus	OCI
Wim van der Meer	Tata
Jo Cox	Smurfit Kappa
Ewald Breunese	Shell

Naam	bedrijf
Tjeerd Jongsma	ISPT
Hans van der Spek	FME
Pallas Agterberg	Alliander
Sytse Jelles	Uniper
Richard van de Sande	Differ
Harm Jeeninga	ECN
Ton Wurth	Stedin
Maja van der Steenhoven	Projectbureau Warmte en Koude Zuid- Holland
Oscar van den Brink	TKI Chemie
Waarnemers	
Bouke Bussemaker	Ministerie van EZ
Marco Kavelaar	RVO

1.3 Inhoudelijke voortgang in 2016

Deze belangrijkste activiteiten uitgevoerd in 2016 kunnen als volgt samengevat worden:

- Programmering van lange termijn onderzoeks-, ontwikkeling- en demonstratieactiviteiten voor het thema 'Energie en Industrie'.
- Advisering en opvolging van door de minister en het topteam gevraagde programmering van activiteiten.
- Netwerkvorming binnen en over het ecosysteem.
- PR en communicatie.
- Het verbinden van het TKI-programma met Europese en regionale programma's en activiteiten.

De resultaten van het sub TKI Energie en Industrie worden uitgebreid beschreven in de terugblik 2016. Hieronder volgen de belangrijkste resultaten per activiteit.

Programmering van lange termijn onderzoeks-, ontwikkeling- en demonstratieactiviteiten

- Bundeling van bestaande programmalijnen op een hoger abstractieniveau. De nieuwe programmalijnen zijn Warmte, Systeemintegratie en Circulariteit
- Ten behoeve van de onderbouwing van de programmering zijn er opdrachten uitgezet en begeleid i.s.m. RVO op het gebied van:
  - Verdiepingsstudie Elektrificatie Industrie (Berenschot en partners);
  - Warmtepompen (ISPT en ECN);
  - Industrie in transitie (Quintel).
- Er zijn i.s.m. ISPT en gebruikmaking van het ecosysteem diverse meetings georganiseerd ten behoeve van de inhoudelijke programmering;
- Er is input gegeven bij de ontwikkeling van het cross sectorale programmalijn Waterstof die onder verantwoordelijkheid van de sub TKI Gas wordt uitgevoerd;
- Er is een Strategische Programma Adviesraad (SPAr) opgericht voor het thema 'Energie en Industrie'. Deze bestaat uit (vertegenwoordigers van) stakeholders uit bedrijven (eindgebruikers, technologieleveranciers, ingenieursbureaus, distributiebedrijven, e-

productiebedrijven), regiovertegenwoordigers, contractonderzoeksorganisaties en universiteiten. Deze is in 2016 is eenmaal bij elkaar geweest. Het voornemen bestaat om 3 tot 4 maal per jaar bij elkaar te komen om programmaresultaten en voornemens te bespreken. Er was enthousiasme over de programma-aanpak. Er is geadviseerd een overkoepelende visie verder te ontwikkelen;

- Er is samenwerking gezocht met de MJA/MEE en EIA groepen van RVO om te komen tot structurele input voor de innovatieprogrammering;
- Vanuit de directie is in samenwerking met de voorzitter van de SPAr een bijdrage geleverd aan de Strategische visie TKI Energie met name voor de rol van de industrie in de energietransitie;
- Met het topteam is gebrainstormd over nut en noodzaak, evenals de invulling van meerjarige programma's als alternatief voor de huidige tender systematiek;
- Er is bijgedragen aan de voorbereiding van een lange termijn onderzoeksprogramma op het gebied van 'Elektrificatie'.

Advisering en opvolging van door de minister en het topteam gevraagde programmering van activiteiten.

- Opstellen Terugblik 2015 en Vooruitblik 2017;
- Er zijn een tweetal bijeenkomsten met het Advies- en Evaluatie Team van de topsector Energie georganiseerd;
- De tenderteksten JIP en EAP zijn in samenwerking met RVO uitgewerkt. De tender 2016 was zeer succesvol met 19 voorstellen van voldoende kwaliteit. Uiteindelijk konden er zeven worden gehonoreerd. Een deel van de overige voorstellen is ondergebracht in de TKI toeslag;
- Er zijn activiteiten ontplooid om te komen tot een continue stroom van nieuwe projectvoorstellen door bestaande en nieuwe deelnemers;
- Er zijn meetings en andere activiteiten georganiseerd m.b.t. voorlichting tender en stimulering PPS'en;
- De beoordelingscommissie is met twee leden uitgebreid. De bijeenkomsten van deze commissie zijn voorbereid door RVO met input van het TKI Energie en Industrie. De vergaderingen zijn bijgewoond door de directeur als waarnemer;

Netwerkvorming binnen en over het ecosysteem

- Met ISPT is nauw samengewerkt met de TSE programma-activiteiten voor Maatschappelijk Verantwoord Innoveren (MVI), de Human Capital Agenda (HCA) en Systeemintegratie;
- Er zijn bijdragen geleverd aan diversie sessies van de Energiedialoog waaronder 'Elektrificatie';
- Er zijn diverse meetings met stakeholders uit het bedrijfsleven geweest waaronder met MKB groeperingen passend bij de programmaliijnen (Energiebeurs, Industrial Morning, Fedec etc.)
- Deelname aan overige bijeenkomsten zoals NL Guts, PIN-NL en NWGD, werkconferentie TSE en overleggen met topsector Energie, TKI Chemie en HTSM, KI directeurenoverleg;
- Contacten met SDR, Energie Valley en Deltalinqs.

PR en communicatie

- Ontwikkeling en implementatie sjablonen voor mails, drukwerk, folders, posters etc.;
- Overgang naar 'eigen' website bewerkstelligd, andere acties uitgevoerd ten behoeve van de overgang van het TKI ISPT naar het TKI Energie en Industrie.

- Ontwikkelen storylines, beeld- en filmmateriaal van de successen van het programma;
- Diverse bijeenkomsten, workshops, en netwerk events met zowel MKB, grote industrieën en onderzoeksorganisaties op diverse thema's gericht op zowel overdracht van kennis als het initiëren van nieuwe initiatieven;

Het verbinden van het TKI-programma met Europese en regionale programma's en activiteiten

- Internationale activiteiten worden gecoördineerd door Andreas ten Cate (ISPT);
- Samenwerking met team IRIS bestendigd t.a.v. input voor Europese en internationale initiatieven. Deelname in klankbordgroep. Activiteiten betreffen verder Horizon 2020, EERA Energie Efficiency in de Industrie, ERA en Mission Innovation.;
- Deelname en ondersteuning IEA IETS i.c.m. Maurits Clement;
- Deelname in Spire.

Voor een meer gedetailleerd inhoudelijk verslag over het jaar 2016 verwijzen we naar de Terugblik rapportage.

2. Jaarrekening

2.1 Balans per 31 december 2016 (na resultaatbestemming)

(in €)	Ref	31-dec-16	31-dec-15
Activa			
Financiële vaste activa			
Te vorderen subsidies	2.4.1	37.109	-
		<u>37.109</u>	<u>-</u>
Vlottende activa			
Overige vorderingen	2.4.2	-	-
Liquide middelen		103.233	-123
		<u>103.233</u>	<u>-123</u>
Totaal activa		<u>140.342</u>	<u>-123</u>
Passiva			
Eigen vermogen			
Reserves	2.4.3	-464	-2.271
		<u>-464</u>	<u>-2.271</u>
Langlopende schulden			
MIT	2.4.4	-	-
Financiering TKI bureau		-	-
		<u>-</u>	<u>-</u>
Kortlopende schulden			
Schulden aan leveranciers	2.4.5	64.276	2.148
Overige schulden		76.530	-
		<u>140.806</u>	<u>2.148</u>
Totaal passiva		<u>140.342</u>	<u>-123</u>

2.2 Staat van baten en lasten over 2016

(in €)	Ref	Realisatie 2016	Realisatie 2015
Baten	2.5.1		
Subsidiebaten		371.084	-
Financiële baten		-	-
		<hr/>	<hr/>
		371.084	-
Lasten	2.5.2		
Loonkosten		78.906	-
Inhuur personeel		210.395	-
Overige personeelskosten		3.156	2.221
Communicatie		64.236	-
Overige bedrijfslasten		12.515	50
Financiële lasten		70	-
		<hr/>	<hr/>
		369.277	2.271
Resultaat bureau		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
		1.807	-2.271

2.3 Algemene toelichting

2.3.1 Algemeen

Activiteiten

De doelen van de TKI Energie en Industrie zijn een verbijzondering van de doelen van de TKI Energie. Het gaat om het leveren van een bijdrage aan het organiseren van het tot stand komen en onderhouden van een gedeelde strategische visie van de Topsector Energie (TKI, sub TKI's en het Topteam Energie) op de energietransitie en het vergroten van het verdienvermogen van het bedrijfsleven en de Nederlandse economie. In dit geval met name vanuit het perspectief van het thema 'Energie en Industrie' dat is gericht op de verduurzaming van het industriële energie systeem.

2.3.2 Stelselwijzigingen en schattingswijzigingen

Stelselwijziging

Er zijn geen stelselwijzigingen doorgevoerd in 2016.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de Stichting TKI Gas zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

2.3.3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, tenzij een andere waarderingsgrondslag is vermeld.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa betreft nog te ontvangen subsidies op basis van toegezegde bedragen in beschikkingen. De waardering vindt plaats tegen nominale waarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Debiteuren worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. De vorderingen hebben een looptijd die korter is dan 1 jaar.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Langlopende schulden

De langlopende schulden betreffen ontvangen subsidies die doorbetaald worden aan partners in het project. De langlopende schulden worden gewaardeerd op basis van de nominale waarde. Het totaal bedrag aan schulden zal binnen 5 jaar worden betaald.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

2.3.4 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

TKI toeslag

De TKI toeslag aanvraag en toekenning loopt via de TKI-Energie direct naar de project consortia en is niet zichtbaar in de jaarrekening van TKI Energie en Industrie.

Baten

Onder de baten worden de aangewende subsidies voor management en kennisverspreiding en rentebaten van de Stichting verantwoord.

Lasten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben

Financiële baten

De rentebaten worden tijdsevenredig verwerkt.

2.4 Toelichting op de balans

Activa

2.4.1 Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaat uit de post te vorderen subsidie. Deze is als volgt opgebouwd

(in €)	Ref	31-dec-16	31-dec-15
Te vorderen subsidie	2.4.1		
Bureaunkosten			
Stand per 1 januari		-	-
Te vorderen subsidie		371.084	
Af Ontvangen subsidie		-333.975	
Stand per 31 december		37.109	-

Voor bureaunkosten subsidie geldt dat na vaststelling de laatste 10% wordt ontvangen. De vaststelling zal naar verwachting medio 2017 plaatsvinden.

2.4.2 Vlottende activa

Vlottende activa bestaat uit overige vorderingen en liquide middelen.

(in €)	Ref	31-dec-16	31-dec-15
Overige vorderingen	2.4.2		
Overige vorderingen		-	
Belastingdienst		-	
		-	-
Liquide middelen			
Lopende rekening		30.602	
Spaar rekening		72.630	
		103.233	-

Er zijn geen overige vorderingen. De TKI Energie en Industrie is niet BTW plichtig.

Passiva

2.4.3 Eigen vermogen

(in €)	Ref	31-dec-16	31-dec-15
Overige reserves	2.4.3	-464	
		-464	-
Overige reserves			
	Stand per 1 januari	-2.271	
	Bij resultaat boekjaar	1.807	-2.271
		-464	-2.271

De overige reserves staan vrij ter beschikking van de stichting.

2.4.4 Langlopende schulden

De langlopende schulden hebben betrekken op de nog te besteden subsidie voor bureaunkosten.

(in €)	Ref	31-dec-16	31-dec-15
Langlopende schulden	2.4.4		
Financiering TKI bureau		-	-
		-	-
Financiering TKI bureau			
	Stand per 1 januari	-	
	Budget	371.084	
	Af besteding	-371.084	
	Stand per 31 december	-	-

Het beschikbare budget voor bureaunkosten is volledig besteed.

2.4.5 Kortlopende schulden

(in €)	Ref	31-dec-16	31-dec-15
Kortlopende schulden	2.4.5		
Schulden aan leveranciers		64.276	2.148
Overige schulden		76.530	-

(in €)	Ref	31-dec-16	31-dec-15
		<u>140.806</u>	<u>2.148</u>
Overige schulden			
	Nog te betalen kosten	71.427	-
	Belastingdienst	<u>5.103</u>	-
		<u>76.530</u>	-

De grootste openstaande facturen uit de post schulden aan leveranciers zijn:

- ISPT SLA; 46.585,00
- ECN R. Kreiter; 12.705,00
- Optima Forma communicatie; 4.330,59

De post nog te betalen kosten bestaat uit:

- Communicatie via ISPT incl. film; 52.135,70
- Communicatie, Inhuur S. Santen t.b.v. SPAr; 12.100,00
- Uren december P. Alderliesten; 6.906,25

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

2.5.1 Baten

(in €)	Ref	Realisatie 2016	Realisatie 2015
Baten	2.5.1		
Subsidiebaten		371.084	-
Financiële baten		-	-
		<u>371.084</u>	<u>-</u>
Lasten	2.5.2		
Loonkosten		78.906	-
Inhuur personeel		210.395	-
Overige personeelskosten		3.156	2.221
Communicatie		64.236	-
Overige bedrijfslasten		12.515	50
Financiële lasten		70	-
		<u>369.277</u>	<u>2.271</u>
Resultaat bureau		<u>1.807</u>	<u>-2.271</u>

De baten voor TKI Energie en Industrie bestaan uitsluitend uit de subsidie voor de bureaunkosten.

2.5.2 Lasten

De directeur staat op de loonlijst van de stichting middels een opting in constructie. De overige medewerkers worden ingehuurd. Hieronder een specificatie van de post inhuur personeel.

(in €)	Ref	Realisatie 2016	Realisatie 2015
Inhuur personeel	2.5.2		
ECN - Rob Kreiter		24.055	
ISPT- Service Level Agreement		186.340	
		<u>210.395</u>	<u>-</u>

Personeel

De Stichting heeft geen werknemers.

Bezoldiging topfunctionarissen

In onderstaand overzicht staat het deel van de bezoldiging topfunctionarissen dat in 2016 is verstrekt. In de jaarrekening 2016 van Stichting TKI Gas is de totale bezoldiging opgenomen.

De leden van de RvT kunnen een bedrag tot maximaal € 256 per dag vergoed krijgen.

	P.A. Alderliesten
Benoeming vanaf (datum)	1-1-2016
In dienst tot (datum)	Heden
Deeltijdfactor (percentage)	63%
Bruto-inkomen	78.905,50
Winstdelingen en bonusbetalingen	0
Totaal beloning	78.905,50
Werkgeversbijdrage sociale lasten	0
Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	2.924,35
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	0
Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband	0
Totaal bezoldiging in kader van de WNT	81.829,85

P.A. Alderliesten, directeur TKI Energie en Industrie

Amersfoort, XX XX 2017

C. Alma, voorzitter Raad van Toezicht

Amersfoort, XX XX 2017

3. Overige gegevens

Voorstel bestemming resultaat

Voorgesteld wordt het positieve resultaat van € 1.807 ten gunste van de overige reserves te brengen. Hiermee wordt het verlies van € 2.271 van 2015 grotendeels gecompenseerd.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Voor de jaren 2017 en verder zijn subsidies toegezegd die voldoende zijn om de exploitatielasten van het TKI bureau te dekken.